

Av gust Lešnik

Ob slovenskem prevodu knjige Dennisa Smitha *Vzpon historične sociologije*

Dennis Smith, **Vzpon historične sociologije**. Ljubljana: Studia humanitatis, 2011. 414 strani.

Strokovna in znanstvena javnost s področij družboslovja in humanistike, še posebej sociologije in zgodovine, se bo prav gotovo razveselila prevoda in izida Smithovega *Vzpona historične sociologije*, še posebno, ker je govora o disciplini, ki si pri nas še le utira svojo pot. Avtor, britanski profesor Dennis Smith, velja za eno najbolj uveljavljenih imen svetovne historične sociologije in utemeljiteljev vede. Po študiju sodobne zgodovine na univerzi v Cambridgu ter sociologije na London School of Economics, je služboval kot univerzitetni učitelj na Poslovni šoli Aston (Aston Business School) in na Oddelku za družbene znanosti Univerze v Leicesteru. V letih 2002–2010 je bil urednik ugledne revije *Current Sociology*. Danes, po upokojitvi, je v nazivu zaslužni profesor sociologije Univerze v Leicesteru znanstveno še vedno nadvse aktiven, in še naprej vključen v mnoge mednarodne projekte in terenske raziskave s področij historične sociologije, družboslovnih teorij, globalizacije in modernosti. Sodeloval je oziroma sodeluje z mnogimi univerzami, akademijami in inštituti po vsem svetu.

O svojem delu *Vzpon historične sociologije*, objavljenem leta 1991, je D. Smith povedal, da je »del večjega projekta«. Potem ko je napisal historično primerjavo procesov formiranja družbenih razredov v dveh angleških mestih z naslovom *Konflikt in kompromis (Conflict and Compromise: Class Formation in English Society 1830–1914: A Comparative Study of Birmingham and Sheffield, 1982)*, se je odločil raziskavo nadgraditi s podobno transatlantsko primerjavo, ki bi se osredotočila na Birmingham in Chicago. »Kmalu pa sem ugotovil«, je zapisal, »da to pomeni, da se je treba soočiti z dejstvom, da se stališča glede (na primer) mesta, države, kapitalizma, demokracije, človeške narave in moči zelo razlikujejo v teh dveh družbah. Zato sem moral kar nekaj časa posvetiti temu, da bi razumel različne intelektualne težnje v zahodni liberalni tradiciji, zlasti v njenih ameriških in britanskih različicah. Tako je nastala študija o B. Mooru (*Barrington Moore. Violence, Morality and Political Change, 1983*) in raziskava o chikaški šoli sociologije (*The Chicago School: A Liberal Critique of Capitalism, 1988*) ter delo, ki je posebno pomembno za pričujočo knjigo, *Kapitalistična demokracija na preizkušnji (Capitalist Democracy on Trial: The Transatlantic Debate from Tocqueville to the Present, 1990)*. Kakor pričujoče delo tudi ta raziskava skuša identificirati razvojno

logiko in ponavljajoče se vzorce zbliževanj in razhajanj v polemiki, ki zavzema osrednje mesto v zahodni liberalni tradiciji, ter umestiti to debato v njen historični in politični kontekst.« (str. 6.) Po objavi Vzpona historične sociologije je D. Smith napisal naslednje knjige: *Zygmunt Bauman. Prophet of Postmodernity* (Cambridge, 1999); *Norbert Elias and Modern Social Theory* (London, 2001); *Globalization. The Hidden Agenda* (Cambridge, 2006) ter vrsto odmevnih študij, objavljenih v socioloških revijah (Sociological Review, Current Sociology idr.). Njegova dela so brez dvoma nepogrešljiva referenca vsem znanstvenikom in raziskovalcem zgodovinskega razvoja družbenih struktur ter zgodovinskosti družbenih fenomenov.

Kaj je historična sociologija? Vprašanje se zdi na prvi pogled resda 'šolsko', vendar če imamo v vidu, da se v našem, slovenskem prostoru ne moremo ravnati pohvaliti z besedili, ki bi obravnavala historično sociologijo kot znanstveno disciplino,¹ potem je zastavljeno vprašanje prav gotovo umestno, hkrati pa govori tudi o pomembnosti prevoda pričujočega dela. Ugledni teoretik D. Smith odgovarja: »Historično sociologijo predstavljam kot vedo, ki skuša razumeti preteklost (in sedanjost), tako da raziskuje, kako delujejo in se spreminjajo družbe.« (str. 5.) In dalje: »V svoji najboljši različici je historična sociologija razumska, kritična in domiselna. Išče mehanizme, s pomočjo katerih se družbe spreminjajo ali reproducirajo. Išče skrite strukture, ki nekatera človeška prizadevanja ovirajo, druga pa omogočajo, ne glede na to, ali to cenimo ali ne. Takšna vednost je vredna raziskovanja. [...] Raziskovanje mehanizmov družbene reprodukcije in transformacije je tesno povezano s še eno zadevo. To je raziskovanje osnovnih družbenih pogojev in posledic poskusov vpeljevanja ali oviranja takšnih vrednot, kot so svoboda, enakopravnost in pravičnost.« (str. 9–10.) »Če zelo poenostavimo, lahko rečemo, da je historična sociologija raziskovanje preteklosti z namenom, da bi ugotovili, kako delujejo in se spreminjajo družbe. Nekateri sociologi so 'nehistorični': empirično zanemarjajo preteklost, konceptualno pa ne upoštevajo niti časovne razsežnosti družbenega življenja niti historične specifičnosti družbenih struktur. Podobno so nekateri zgodovinarji 'nesociološki': empirično zanemarjajo razlike med procesi in strukturami v posameznih družbah, konceptualno pa se ne ukvarjajo niti s splošnimi lastnostmi procesov in struktur niti z njihovim odnosom do dejanj in dogodkov. V nasprotju z njimi se s historično sociologijo ukvarjajo zgodovinarji in sociologi, ki raziskujejo medsebojno prežemanje preteklosti in sedanjosti, dogodkov in procesov, delovanja in strukturiranja. Ti raziskovalci skušajo združiti pojmovno pojasnjevanje, primerjalno posploševanje in empirično raziskovanje.« (str. 12–13.)

Potemtakem je znanstveno zanimanje historične sociologije v odkrivanju in raziskovanju mehanizmov, ki jim je pripisati spremembe v posameznih družbah oziroma njihovi reprodukciji. Med njene prvenstvene naloge sodi iskanje skritih struktur (historičnost socialnih struktur je temeljna preokupacija historične sociologije), ki bodisi onemogočajo uresničevanje človeških prizadevanj bodisi jih podpirajo. Tem namenom služi tako zatekanje v preteklost kot povezovanje preteklosti s sedanjostjo,

¹ Naj tu omenimo le razpravi: Zwitter, Fran, *Sociologija in zgodovina*. Ljubljana: Akademsko založba, 1938; Mommsen, Wolfgang, *Sociološka zgodovina in historična sociologija. Družboslovne razprave* 7-9/1990, str. 109–125.

še posebej, kako delujejo posamezne družbe in po kakšni poti prihaja do njihovih sprememb. Historična sociologija je tesno povezana z zgodovinsko primerjalno analizo družbenih procesov in pojavov, pri čemer pokriva dve dimenziji, prostor in čas. Raziskovalno delo na tem področju obsega proučevanje zakonitosti v izbranih družbah, kjer se iščejo razlike in podobnosti v razvoju družb ter ugotavlja prisotnost različnih (ali enakih) vplivov in vzročnih zvez, ki se pojavljajo v sodobni družbi.

Morda nekoliko preseneča ugotovitev, da se je nova sociološka disciplina (sodobna) historična sociologija – kot študijski in raziskovalni predmet – dodobra utrdila in uveljavila na uglednih mednarodnih univerzah 'še le' v 90. letih minulega stoletja, medtem ko na Slovenskem – na ljubljanski almi mater (natančneje na Oddelku za sociologijo Filozofske fakultete) – s prehodom na bolonjski študijski program (2010).² Rekli smo 'še le': ne gre namreč prezreti, da sta na razvoj in vsebino sociologije ob njenem nastanku odločilno vplivali tako filozofija kot zgodovino-pisje.³ V tem kontekstu štejemo utemeljite moderne sociologije tudi za utemeljitelje historične sociologije. Povedano z besedami W. Millsa: »Vsaka sociologija, vredna svojega imena, je hkrati tudi historična sociologija«⁴. Zato je razumljivo, da je bil potreben čas, da se je nova disciplina (kot posebna sociologija) lahko profilirala in osamosvojila, tako v odnosu do zgodovine kot tudi obče sociologije. Odločilen korak je bil storjen po letu 1960, ko se začne z obdobjem 'drugega dolgega vala' (po Smithu) vzpon historične sociologije, s povsem novimi temami: »Odkril sem več tem, ki v zadnjih desetletjih prevladujejo v historični sociologiji, [...] kot so fevdalizem, razvoj mest, vzpon in propad agro-birokratskih držav, formiranje družbenih razredov, narodotvornost in nacionalizem, državljanstvo, revolucija in vojna.« (str. 5.)

D. Smith je upravičeno zapisal, da se lahko »historični sociologi opirajo na dolgo tradicijo«. (str. 267.) Posledično je vzpone in padce, ki jih je doživljala historična sociologija v svojem razvoju, razvrstil v dva dolga (časovna) vala. »Prvi val se je začel sredi osemnajstega stoletja, zlasti v Veliki Britaniji in Franciji. Tako kot drugega je tudi prvi val gnala potreba po razumevanju takratnih političnih dogodkov. Ti so namreč pomenili ogromen intelektualni izziv. [...] Dolgi prvi

² Naj na tem mestu opozorimo, da predmetno področje historične sociologije za sociološki oddelek ni nikakršna tabula rasa; prav nasprotno, oddelek je vseskozi imel in ima, tako raziskovalno kot študijsko tradicijo in afiniteto za zgodovinsko-sociološke tematike, tako na ravni teorije kot analize ključnih socialno-političnih procesov 19. in 20. stoletja. Naj spomnimo le na dela prof. Marjana Britovška, še posebej na njegovi knjigi *Razkroj fevdalne agrarne strukture na Kranjskem* (1964) in *Carizem, revolucija, stalinizem* (1980) ter na dela prof. Ludvika Čarnija, na njegovo knjigo *Teorija formacij družbe* (1979) in študije o »azijskem produkcijskem načinu«. Izbrani spisi slednjega so pravkar izšli pod naslovom *Historična sociologija – Izvori sociološke misli na Slovenskem*, Avgust Lešnik (ur.). Ljubljana: Znanstvena založba FF/Katedra za občo sociologijo, 2012.

³ Potrebno po novi »znanosti o družbi« so njeni ustanovitelji utemeljevali z dejstvom, da filozofija (zgodovine) in družboslovne vede, v prvi vrsti zgodovino-pisje, resda ponujajo parcialne poglede na družbeni red in njegov razvoj, hkrati pa ne dajejo splošnega, globalnega vpogleda v zakone funkcioniranja in razvoja človeške družbe kot celote; in prav slednje naj bi bila naloga novoustanovljene sociologije.

⁴ Mills, R., *Sociološka imaginacija*. Beograd: Plato, 1988, str. 155.

val – od Montesquieuja in Huma, Tocquevilla in Marxa do Durkheima in Webra – se je navsezadnje zlomil ob zidu totalitarizma, tako levega kot tudi desnega, v poznih dvajsetih letih prejšnjega stoletja. Režimi (op. totalitarni), ki so 'poznali' prihodnost in ki so si izmislili preteklost, so zavračali historično sociologijo. [...] A historična sociologija je preživela. Vprašanja, s katerimi se je spopadala, niso izginila. Še naprej so tvorila osrednje moralne dileme zahodnega liberalizma. [...] V petdesetih letih je ta problematika znova stopila v ospredje. [...] Takrat je bil drugi dolgi val historične sociologije že na poti.« (str. 11.)

Smith deli dolgi drugi val na tri faze (vsebinsko in problemsko jih predstavlja v pričujočem delu). Vsako fazo, kot je zapisal, sta zaznamovala specifičen preplet ugodnih političnih okoliščin in značilno razpoloženje med historičnimi sociologi.

»Prvo fazo, pred sredo šestdesetih let dvajsetega stoletja (ko je historična sociologija postopoma 'vstala iz pepela'), je oblikoval boj s totalitarizmom. [...] Osrednji figuri prve faze sta bila T. Parsons in T. H. Marshall, moje razpravljanje pa bo zajelo tudi N. J. Smelserja, S. N. Eisenstadta, S. M. Lipseta in R. Bendixa.

V zgodnjih šestdesetih letih sta v anglofonskem svetu postala širše znana M. Bloch in N. Elias. Njune ideje so prispevale k razvoju druge faze (ko je historična sociologija 'vstala iz pepela'), vendar je njen ton najmočneje zaznamovala takratna politika, zlasti protestna in aktivistična gibanja za pravice študentov in temnopoltih ter konec vojne v Vietnamu. Osrednja lika druge faze sta bila B. Moore in E. P. Thompson, a tudi tu bom razpravljal tudi o delu drugih, zlasti C. Tillyja in T. Skocpol. Tok uporništva se je nadaljeval skozi sedemdeseta in osemdeseta leta, dodatno pa ga je okrepilo še žensko gibanje.

Tretja faza se prekriva z drugo. Začela se je sredi sedemdesetih let kot posledica fragmentacije dotlej stabilnega, dvopolnega sveta med hladno vojno. Leta 1974 so bila objavljena prelomna dela P. Andersona in I. Wallersteina. [...] Anderson je s sveže perspektive raziskal ločnico med vzhodom in zahodom v Evropi. Wallerstein je ponudil novo interpretacijo odnosov med prvim, drugim in tretjim svetom. Braudel je znova pritegnil pozornost k starim trgovskim mrežam, ki povezujejo Evropo, obe Ameriki in Azijo. Mann se je ukvarjal s področjem od Mezopotamije do Atlantika. Skocpolova – kot Tillyjevo se tudi njeno delo prekriva z drugo in tretjo fazo – je v enovit interpretacijski okvir vključila tri revolucije (francosko, rusko, kitajsko), ki jih sicer jasno ločujejo zgodovina, geografija in ideologija. [...] Medtem se je povečevalo zanimanje za metodologijo [...] ter za oblikovanje vélike teorije (npr. R. Collins, W. G. Runciman, A. Giddens, E. Gellner).« (str. 17–20.)

Smithovo argumentirano delitev 'drugega dolgega vala' (povojne historične sociologije) na tri faze lahko v celoti sprejmemo za referenčno. Z zadržkom/pogojno pa bi lahko sprejeli njegov ponujeni nepretrgani 'prvi dolgi val', ki ga časovno razteza od sredine 18. do petdesetih let prejšnjega stoletja (ob tem treba pripomniti, da to obdobje ni predmet Smithovega pričujočega dela). Namreč večina teoretikov, ki se (je) ukvarja(la) s historično sociologijo kot intelektualnim poljem (P. Veyne, R. Aron, J. Kocka, G. Gurvitch, L. Goldmann, P. Abrams idr.),⁵ stoji na

⁵ Paul Veyne, *Comment on écrit l'histoire* (Paris: Seuil, 1993); Raymond Aron, *De la*

stališču, da je zgodovina historične sociologije predvsem zgodovina metodološkega spora sociologije (nomotetična orientacija) z zgodovino oziroma zgodovinopisjem (idiografska orientacija), nenazadnje pa tudi samega razumevanja in interpretacije zgodovinskega in družbenega dogajanja. V tem kontekstu Smith navaja: »Toda pomembne ločnice prečkajo meje posameznih ved [in] [...] so tehtne: temeljijo na predlaganih argumentih, ki so nujno, čeprav ne vedno sistematično, teoretični« (Calhoun)⁶. Pravzaprav »med družboslovnimi vedami in zgodovino preprosto ni nobenih logičnih ali celo metodoloških razlik, ki bi bile primerno opredeljene« (Giddens)⁷. Zgodovina in sociologija tvorita »enovito intelektualno pustolovščino« (Braudel)⁸. Ti vedi bi lahko združili v »en sam, enoten analitski program« (Abrams)⁹. (str. 13.)

Če sledimo temu kriteriju, tj. komunikaciji sociologije in zgodovine v času in prostoru, potem je sprejemljivejša (dopolnjena) notranja delitev Smithovega 'prvega dolgega vala'. Izhodiščna časovna točka pri tej delitvi se pri večini teoretikov navezuje na formiranje sociologije kot samostojne znanstvene panoge.¹⁰ Smith je v tem pogledu 'širši', saj upravičeno postavlja začetek prvega dolgega vala v sredino 18. stoletja. Namreč ne gre spregledati, da lahko o nastanku sociologije govorimo zgolj formalno, to je s stališča klasifikacije znanosti, pred tem o 'predzgodovini' sociološke misli, saj se je le-ta vsebinsko razvijala (do osamosvojitve v samostojno vedo v prvi polovici 19. stoletja) v okviru filozofije ter v posameznih družbenih vedah, zlasti v politični ekonomiji, državoslovju in pravoslovju. Potemtakem je ustrežnejša notranja delitev tudi Smithovega 'prvega dolgega vala' historične sociologije (ki sovпада z zgodovino sociološke misli) na tri faze: 1. 'predzgodovina' (historično-)sociološke misli¹¹; 2. poskus afirmiranja sociologije kot znanstvene/teoretske zgodovine v zgodnji dobi sociološke misli (1820–1880); 3. kriza v komunikaciji sociologije in zgodovine v dobi klasične sociološke misli (1880–1960): od sociologije vs. zgodovini do sociologije brez zgodovine. Kot rečeno, prvo obdobje ni predmet Smithove študije, zato sem spodaj podpisani v Spremni besedi (*Skica za zgodovino historične sociologije*) smiselno dopolnil Smithov 'drugi časovni

condition historique du sociologue (Paris: Seuil, 1980); Jürgen Kocka, *O istorijskoj nauci* (Beograd: Srpska književna zadruga, 1994); Georges Gurvitch, *Sociologija* (Zagreb: Naprijed, 1966); Lucien Goldmann, *Humanistične vede in filozofija* (Ljubljana: Cankarjeva založba, 1958); Philip Abrams, *Historical Sociology* (London: Open Books, 1982).

⁶ Calhoun, C., History and sociology in Britain. *Comparative Studies in Society and History* 29, 3/1987, str. 625.

⁷ Giddens, A., *Central Problems in Social Theory*. London: Macmillan, 1979, str. 230.

⁸ Braudel, F., *On History*. London: Weidenfeld & Nicolson, 1980, str. 69.

⁹ Abrams, P., *Historical Sociology*. London: Open Books, 1982, str. xviii.

¹⁰ Auguste Comte, Saint-Simonov tajnik, je leta 1838 – v 4. zvezku svojega dela *Tečaj pozitivne filozofije* (*Cours de philosophie positive*) – prvi poimenoval »znanost o družbi« za *sociologijo* (»socialna fizika«), medtem ko za utemeljitelja sodobne sociologije velja Claude-Henri Saint-Simon.

¹¹ Lešnik, A., Komunikacija sociologije in zgodovine: od 'predzgodovine' k zgodnji dobi sociološke misli. Prispevek za zgodovino historične sociologije. *Včeraj in danes. Jubilejni zbornik socioloških razprav ob 50-letnici Oddelka za sociologijo, 1960–2010*, Ksenija Vidmar Horvat in Avgust Lešnik (ur.). Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2010, str. 181–207.

val' – nenazadnje predstavlja prevod Smithove knjige tudi prvo sistematično delo na Slovenskem o historični sociologiji kot sociološki disciplini – še s problemskim orisom 'prvega dolgega vala', natančneje druge in tretje faze.

Delo D. Smitha odpira vprašanje vzpona historične sociologije kot vede, ki dobi ponovni zagon po drugi svetovni vojni. V štiridesetih letih prejšnjega stoletja »je bila historična sociologija na robu propada. Fašizem in stalinizem sta bila do njene kritične perspektive zelo sovražna.« (str. 9.) Ob tem poudarja, da je bila ključnega pomena za teoretiziranje tega vzpona historicistična umestitev kritičnega interesa za proučevanje zgodovinskosti družbenih procesov glede na neposredne kontekste druge svetovne vojne, stalinizma, nacifašizma ter povojne paradigme 'konca ideologije'. »Trdim, da so povojna oživitve te vede in zaporedne faze njenega razvoja povezane s spremembami v širšem političnem in ideološkem kontekstu. Moje besedilo predstavlja tri zaporedne faze; vsako od njih zaznamuje specifično stališče glede demokracije, kapitalizma, moči in vrednot na področju historične sociologije.« (str. 5–6.) V nadaljevanju – prek sistematične obravnave vodilnih imen sociologije in družboslovja (v kontekstu že omenjenih treh faz razvoja povojne historične sociologije) – Smith prepričljivo pokaže na konvergenca razvoja discipline in družbenozgodovinskih okoliščin, ki uokvirijo intelektualni interes.

»V pričajučem delu smo precej podrobno obravnavali osemnajst historičnih sociologov – oziroma, natančneje, trinajst sociologov (Parsons, Smelser, Eisenstadt, Bendix, Skocpol, Lipset, Moore, Wallerstein, Marshall, Runciman, Giddens, Mann in Elias), štiri zgodovinarje (Thompson, Anderson, Bloch in Braudel) in enega sociologa, ki se je prelevil v zgodovinarja (Tilly). Ta izbor je seveda neizbežno pristranski, toda ljudje in teme, ki smo si jih ogledali, zavzemajo osrednje mesto, kajti tvorijo strateško pomemben del historične sociologije kot intelektualnega polja, ki ga je mogoče raziskovati še naprej, da bi poglobili naše razumevanje tega polja.« (str. 267–269.)

V pravkar citiranem je moč razbrati posebnost Smithovega metodološkega pristopa k obravnavanju 'drugega dolgega vala', katerega soustvarjalec je (bil) s svojimi deli tudi sam: »V pričajučem delu sem skušal razviti historično sociologijo same historične sociologije« (str. 5). Torej Smith na razvoj povojne historične sociologije (dolgi drugi val), ne gleda več z vidika 'drugih' (z očmi zgodovine, sociologije, filozofije), kot je bil to primer v 'prvem dolgem valu', pač pa izhaja iz nje same, kar pomeni, da jo problemsko opazuje in gradi skozi analizo in primerjavo zgoraj navedenih avtorjev, natančneje njihovih temeljnih del, ki so sooblikovala raziskovalna polja (sodobne) historične sociologije, vključujoč metodologijo in teorijo.

Smithova monografija se torej odlikuje ne le po svoji preglednosti v definiranju razvoja historične sociologije, pač pa tudi po kritičnem analitičnem izrisu metodologije historično-sociološkega raziskovanja, saj združuje sociološko in zgodovinsko epistemologijo – v poenoten konceptualno-teoretski aparat združi raziskovanje statičnih struktur in spremenljivih dinamizmov gibanja, razvoja in spremembe. V tem pogledu predstavlja pomembno podlago za družboslovno-humanistično sistematizirano raziskovanje fenomenov, procesov, gibanj in struktur, ki jih je zaradi različne narave zgodovinskega artikuliranja pogosto težko speljati na

enotno metodološko osnovo. S Smithovim delom historična sociologija zagotovo pridobiva analitsko eksaktnost vede in konceptualno-miselno urejenost paradigme.

Posledično se v Smithovem specifičnem pristopu zrcali tudi družbeni vloga sociologa pri javnem artikuliranju pomenov spremembe in razvoja, družbenega dinamizma, konfliktov in družbenega eksperimenta, še posebno, ko razpravo umesti v sočasne tokove razvoja teorij nacionalizma, razrednega boja, kapitalizma, demokracije in državljanstva. »Ta mešanica intelektualnega dinamizma in splošne pozornosti ponuja historični sociologiji izjemno priložnost, da se uveljavi v državljanski kulturi. S svojim delom imajo historični sociologi možnost svojim sodržavljanom ponuditi znanje in sposobnosti, ki bi slednjim utegnili pomagati pri ocenjevanju različnih stališč glede tega, kaj je 'mogoče' ali 'nemogoče'. Skratka, historična sociologija lahko pozitivno vpliva na demokratično državljanstvo.« (str. 9.)

Hkrati velja opozoriti, da je vsebina monografije sestavni del sodobne družboslovno-humanistične intelektualne in akademske obravnave družbe, zgodovine in razvoja, pa tudi, da pričujoča študija sodi v kategorijo temeljnega dela, ki z natančnim in kritično izostrenim pregledom vzpona historično-sociološke misli od zgodnje modernosti do poznega 20. stoletja, bralstvu omogoči razumevanje in refleksijo razvoja vede ter njenega raziskovalnega aparata; kot taka je seveda tudi dobrodošel in dragocen študijski vir za visokošolske programe družboslovja in humanistike.

Monografija, ki jo imamo pred seboj, je – tudi zaradi svoje intelektualne širine in inovativnosti družboslovno-humanistične argumentacije – zanimiva ne samo za znanstveno in strokovno, temveč tudi za širšo javnost, torej za tisto bralstvo, ki poskuša družbene procese sedanjosti misliti v transhistoričnih in primerjalnih perspektivah. Prevod referenčnega dela *Vzpon historične sociologije* in njegova objava v zbirki *Studia humanitatis* je v tem pogledu tudi pridobitev za bralstvo, ki posega po tovrstni literaturi s ciljem krepitve splošne razgledanosti in razumevanja zgodovine družbe, kar je bil tudi eden izmed ciljev avtorja Dennisa Smitha: »Upam, da je to knjigo razmeroma lahko brati. To je bil moj namen, kajti med njene cilje sodi tudi razširitev kroga bralcev, ki berejo historično sociologijo.« (str. 5.)